

KAHRAMANMARAŞ'TA YEŞİL ALANLARIN YETERLİLİĞİ İLE HALKIN BEKLENTİLERİNİN VE BİLİNÇ DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ

Determination of People's Expectations and Consciousness
with Adequacy of Green Spaces in Kahramanmaraş

Doç.Dr.Ersin Kaya SANDAL¹

Yrd.Doç.Dr.Nadire KARADEMİR²

Özet

Sanayileşmenin hızla ilerlemesi, toplumsal yaşamda görülen büyük değişim ve kırsal alanlardan kentlere yapılan yoğun göç özellikle gelişmekte olan ülke kentlerinde aşırı nüfus artışına ve düzensiz kentleşmeye yol açmaktadır. Bu gelişmeler aynı zamanda orman kaynaklarının yok edilmesine neden olmaktadır. Özellikle kent içi ve çevresindeki yeşil alanlar üzerinde etkisini daha fazla göstermektedir. Araştırmada Kahramanmaraş kenti ve çevresindeki yeşil alanların dağılımı, yeterliliği ve maruz kaldığı tehlikeler, nüfus artışı ile kentsel gelişim çerçevesinde incelenmiştir. Kent halkının yeşil alanların önemi, yeşil alanlarla ilgili beklenti ve bilinç düzeyi 518 katılımcı bazında anket uygulaması ile ortaya konulmuş, sonuçlar soru bazında oransal olarak gösterilmiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı kent içi ve çevresindeki yeşil alanların kentsel yaşam kalitesine ve aynı zamanda kent kimliği oluşturma ve kente imaj kazandırmada olumlu etkilere sahip olduğunu belirtmiştir. Yine katılımcıların %90'dan fazlası nüfus artışının, ekonomik ve mekansal gelişmelerin kent içi ve çevresindeki yeşil alanların yok olmasına neden olduğuna inanmaktadır.

Kahramanmaraş'ta kentsel yaşam kalitesinin yükseltilmesi için mevcut yeşil alanların korunması, altyapı bakımından geliştirilmesi ve kişi başına düşen yeşil alan miktarının batı standartlarına ulaşabilmesi için yeni alanların oluşturulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kahramanmaraş, Kentleşme, Sanayileşme, Yeşil alan, Nüfus

¹ KSÜ Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü - esandal@ksu.edu.tr

² KSÜ Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü - nkarademir@ksu.edu.tr

Abstract

The rapid advancement of industrialization, the large change in social life, migration from rural areas to cities which is caused by in developing countries leads to excessive population growth and unplanned urbanization. These developments lead to the destruction of forest resources at the same time. This situation is more pronounced particularly the inner city and the surrounding region of the city. In this study, the distribution of green areas in and around the city of Kahramanmaraş, adequacy and exposure to hazards, within the framework of population growth and urban development are examined. The importance of green spaces of the urban people, the expectations and consciousness level of the people concerned with green spaces questionnaire method were determined based on 518 participants. The results of based on questions are expressed in percent. A large part of the participants reported that green areas in the city and the surrounding area had the positive effects of the quality of urban life and also creating urban identity and to gain image to the city. In addition to, more than 90% of the respondents have believed that population growth, the economic and spatial developments led to the destruction of green areas in the inner city and the surrounding region of the city.

In order to improve the quality of urban life in Kahramanmaraş, protection of existing green areas the development of infrastructure of green areas, new areas should be established to reach in the western standards the amount of green space per capita.

Key Words: Kahramanmaraş, Urbanization, Industrialization, Green area, Population

GİRİŞ

Günümüzde kentlerin nüfus ve konut yoğunluğu sanayileşme ve göç hareketleri nedeniyle gittikçe artmaktadır. Bu duruma paralel olarak ortaya çıkan estetik olmayan düzensiz ve plansız yapılaşma ve yetersiz kentsel altyapı, toplumsal, kültürel ve ekonomik dengesizlikler, kentlerin görünümünün giderek doğadan uzaklaşmasına, fiziksel ve ekolojik sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Kentler, bir plana göre kurulmuş, on binlerce insanı barındıran ve insanların geçiminde tarım dışı kaynakların hâkim olduğu en büyük yerleşmeler (Atalay, 2004) olarak tanımlanmaktadır. Kentleşme ise, sanayileşme ve modernleşme süreçlerinin sonucu olarak ortaya çıkan mekansal ve toplumsal yaşamdaki yapısal dönüşümü ifade etmektedir. Kentleşme, sanayileşme ve sanayi sonrası kentsel alanlarda yoğunlaşan kamusal ve özel aktivitelerin çevresel etkilerinin bir bütünü olarak tanımlanabilir (Tankut ve ark., 2002). Coğrafi konum, sanayileşme, çekici kent yaşamı, zengin fırsatlar, teknolojik gelişmeler, siyasal sebepler, sosyo-psikolojik ve kültürel gerekçeler insanları kentleşmeye zorlamaktadır. Kentleşmenin tam olarak gerçekleşmesi sosyal, kültürel ve ekonomik dönüşümle mümkündür.

Kentleşme süreci oldukça kısadır. 19. yy'da sanayi devrimi ile hızla ivme kazanmış ve 1900'lü yıllar "kentsel devrim" in yüzyılı olmuştur (UN, 1980). 1900 yılında dünya nüfusunun sadece onda biri, yani 160 milyon kişi kentlerde yaşıyor iken, 2000 yılının başlarında bu oran 20 kat artarak dünyanın yarısı (3,2 milyar insan) kentlerde yaşar hale gelmiştir (Ponting, 1991). Günümüzde bu oran Dünya Bankası verilerine göre %52'ye ulaşmıştır (<http://data.worldbank.org/topic/urban-development>). Ayrıca, Dünya Bankasının öngörüsüne göre, 2025 yılı için toplam nüfusun %88 inin kentsel bölgelerde olabileceği belirtilmektedir (Polat, 2006). Keza kentsel alanlar dünya yüzeyinin % 2'sini kaplamakta olmasına rağmen, dünya kaynaklarının % 75'ini tüketmektedir (Wiemann, 1996).

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de şehirleşme hızlı bir biçimde devam etmektedir. Kentsel mekânlar insanların kendileri için oluşturduğu yaşam mekanları olmasına rağmen, giderek doğadan uzaklaşarak yaşanması zor, sağlıksız mekanlar haline gelmektedir. Yerleşmeler geliştikçe, nüfus yoğunlukları arttıkça, çevre kirliliği artmakta, yeşil alanlar azalmakta ve kentin fonksiyonel alanlarla doğal alanlar arasındaki denge bozulmaktadır (Gül vd., 2007). Kentleşme sürecinde kentler yıllardır devam eden plansızlık ve denetimsizlik, kaçak yapılaşma, yanlış arazi kullanımı, imar affı gibi nedenlerle sağlıklı ve yaşanabilir bir kent olma özelliğinden uzaklaşmaktadır. Kent alanlarının büyümesi kent etrafında ve içindeki ormanları etkilemekte ve bu alanların "kentleşmesine" neden olmaktadır (Raundrup et.al., 2005). Bunun sonucunda kent çevresinde alt yapıdan yoksun, çevre düzenlemesi yapılmamış, planlı veya plansız beton yığınları ile çarpık kentleşme hızlı bir şekilde sürmektedir. Bu hızlı kentleşme sonucu; çevre kirliliği artmakta, kent merkezi ve çevresinde kişi başına düşen yeşil alan miktarı azalmakta, toplumun ruh ve beden sağlığı olumsuz yönde etkilenmektedir. Kentlerimizin farklı nedenlerle hızla gelişmesi, arsa rantlarını artırarak yeşil alan gibi kamusal ihtiyaçlara ayrılması gereken alanları sınırlamaktadır. Böylece öncelikle büyük şehirlerimiz olmak üzere yerleşim birimlerimiz yeşil alan ve rekreatif alanlardan yoksun kalmaktadır.

Yeşil alanlar, mevcut açık alanların bitkisel elemanlar ile kaplı veya kombine edilmiş yüzey alanlar olarak tanımlanmaktadır (Gül ve Küçük, 2001). Kentlerdeki yeşil alanlar “işlenmiş” (kültürel yeşil alanlar) ve işlenmemiş” (doğal yeşil alanlar ve doğa koruma alanları) olarak sınıflandırılmaktadır (Akıncı,1996). Yeşil alanlar içerisinde parklar, piknik yerleri, her türlü spor ve oyun alanlar, hayvanat ve botanik bahçeleri ile toplumun yararlandığı özel yeşil alanlar aktif yeşil alan içinde değerlendirilmektedir (Aydemir, 2004). Çoğu zaman yeşil alanlarla birlikte ifade edilen rekreasyon ise, insanların işten arta kalan zamanlarda değişik ve eğlenceli zaman geçirmek için yaptığı aktiviteleri kapsar (Özgüç, 2011).

Kentlerin betonlaşmış yapı kitleleri arasında kalan açık-yeşil alanlar ve onların baskın elemanı çeşitli bitki ve ağaç türleri, insan ile doğa arasındaki bozulan ilişkinin dengelenmesinde ve kentsel yaşam koşullarının iyileştirilmesinde önemli bir konuma sahiptir (Gül, 2002). Dolayısıyla kentsel yeşil alanların önemi, fiziksel, sosyal, psikolojik, ekolojik, ekonomik işlevleri ve kent kalitesine olan etkileri her geçen gün artmaktadır. Kentsel yeşil alanlar, kendilerini meydana getiren bitki materyalinin sürekli gelişen canlılığı ile kentlerin en dinamik parçalarını oluşturmaktadır. Ayrıca kentsel yeşil alanlar cinsiyet, yaş ve sosyo-ekonomik düzey farklılığı söz konusu olmaksızın kent insanlarına daha yaşanabilir çevre şartları sağlayan (Grahn ve Stigsdotter, 2003), rekreasyon potansiyelleri ve kentsel ekolojik yapıyı düzenleyici yönleri ile planlayıcılar ve kullanıcılar bakımından en ilgi çekici kent bölümleridir (Doğun ve Ok, 2006). Kentlere, her yıl kırsal alanlardan göç eden nüfus, kişi başına düşen yeşil alan miktarını giderek azaltmakta ve yeşil alanlar sorumsuz bir şekilde tahrip edilmektedir. Ayrıca bunlara eklenen çevre kirlenmeleri ise yeşil elemanları kullanılamaz duruma getirmektedir. Planlı gelişme göstermeyen kentlerde nüfusun kalabalık, yerleşim alanların dar olması konut ve iş yerlerini kentlerde hâkim duruma getirmiş ve böylece bu tip yerleşmelerde, insanları dinlendiren ve rahatlatan yeşil alanlar ikinci plana itilmiştir (Ayдын ve Öztekin, 2010).

Bir kentin genel karakterini; mimari yapılar, açık-yeşil alanlar ve bunların birbirleriyle olan ilişkiler bütünü belirler. Yeşil alanlar, insan ile doğa arasındaki bozulan ilişkiyi dengelemede ve kentsel yaşam koşullarının iyileştirilmesinde önemli bir paya sahiptir. Bu bağlamda günümüz insanı için doğadan ve özellikle onun bir parçası olan yeşil alanlardan yararlanma büyük önem taşıyan bir gereksinimdir. Bundan dolayıdır ki gelişmiş ülkelerde yeşil alanların nitelik ve nicelikleri, medeniyetin ve yaşam kalitesinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda pek çok gelişmiş ülke, insanların zihinsel ve fiziksel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak insan yaşamı için uygun kent mekanı veya ekolojisini planlama ve oluşturma çabasına yönelmektedir (Gül ve Küçük 2001).

Her geçen gün büyüyen yerleşim birimleri bu gelişme ve büyümelerini sürdürürken, oluşturdukları beton yığını binalar, insanların içindeki doğa özlemini artırmakta ve kentsel çevrede yaşayan insanlar için rahat nefes alınabilecek temiz bir hava ortamı ve çeşitli rekreasyonel aktivitelerin gerçekleştirileceği yeşil bir alan, aranan yerler haline gelmektedir. Ayrıca hızlı kentleşmenin neden olduğu ekolojik bozuklukların düzeltilmesi yanında insanlar üzerinde oluşturduğu fiziksel ve psikolojik baskıları giderebilmek çağdaş toplumların başlıca kaygısı olurken (Uzun ve Müderrisoğlu 2010),

yeşil alanların ve dolayısıyla ormanların toplum sağlığı üzerindeki olumlu etkilerini kent insanının hizmetine sunmak önemli bir ihtiyaç haline gelmiştir (Turna, 2010). Kentlerin yeşil alan yoksunluğu, kent toplumunun yeşil alanlara olan ihtiyacını ve talebini daha da artırmıştır (Kurdoğlu ve Düzgüneş, 2011:199). İnsanların yoğun iş temposu kendilerini bedensel ve ruhsal yönden yenileyebilmesi ve tekrardan enerji toplaması için bir takım arayışlar içerisine girmelerine neden olmuştur.

Günümüzde ülkemiz şehirlerinin büyük bir kısmında yeşil alan, rekreatif alan ve benzerleri yetersizdir ve uluslararası standartlar ile ortalama değerlerin altındadır. Kişi başına düşen bu tür alanların yetersizliği kente olan hızlı nüfus göçü, kaçak yapılaşma, arsa bedellerinin yüksekliği, belediye gelirleri ve imkanlarının daha öncelikli hizmetlere harcanması önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Ayrıca yeşil alan standartları imar planlarının yapımı ve kentsel tasarıma yön vermede önemli rol oynamaktadır. Standartlar olmadan nerede daha çok ya da daha nitelikli yeşil alan gereksinimi olduğuna karar vermek oldukça güç olacaktır. Standartlar gerçekleştirilmesi istenen yeşil alan dağılım sisteminin zararına işleyebilecek özel spekülasyonları da önleyecektir. Bu nedenle yeşil alan standartlarının gerekliliği, kentin fiziksel planlama çalışmalarında önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Gedikli, 2004)

Ülkemizde kentsel yeşil alanlara standart getirilmesi için 6785/1605 sayılı “imar Kanunu” ile kişi başına minimum 7m² yeşil alan öngörülmüştür (Ayaşlıgil, 1995: 113; Gül ve Küçük, 2001:33). Türkiye’de Kent Planlama Sistemini yönlendiren 3194 sayılı İmar Kanununda ise kişi başına aktif yeşil alan miktarı 10m² olarak kabul edilmiştir (Manavoğlu, 2011:71). 02.09.1999 tarihli 23804 sayılı resmi gazetede yayımlanan 3030 Sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’te ise kişi başına aktif yeşil alan miktarı, büyükşehir belediyeleri haricinde, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde 10m², bu sınırların dışında 14m² düzeyine yükseltilmiştir (www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23804; Doygun ve İltter, 2007). Dünya Sağlık Örgütü’ne göre de halk sağlığı için bir kente kişi başına olması gereken yeşil alan miktarı en az 9 m² olmalıdır (Kuchelmeister,1998:6). Bazı araştırmalarda bu miktarın 15,69 m² ve hatta 30 m² olması gerektiği ifade edilmektedir (Gedikli, 2002: 70; Gül ve Küçük, 2001:32).

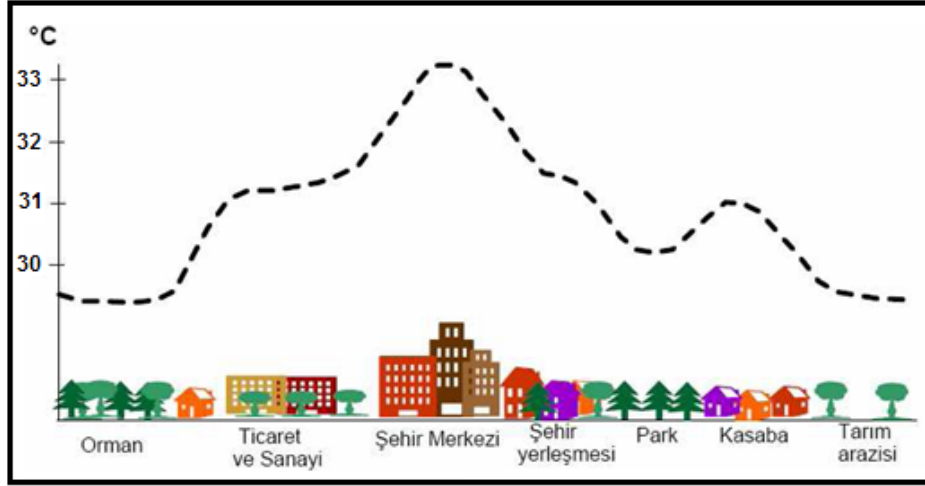
Ülkemizde kentlerde kişi başına aktif yeşil alan oranlarının Antalya’da 3,1 m², olarak belirlenirken (Karagüzel ve ark,2000), bu oran İstanbul’da 1,9 m² (Aksoy, 2001), Isparta’da 3m² (Gül ve Küçük 2001) bulunmuştur. Avrupa kentlerinde ise bu değer ülkemiz kentleri için ortaya konulanlardan oldukça yüksektir. Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan Kentsel Denetim Raporunda (Anonymous, 2000), kentsel yeşil alanlar “kamu kullanımına açık olan kent içerisindeki yeşil alanlar, örneğin parklar” olarak tanımlanmakta ve 1996 yılı için 32 Avrupa kentine ait kişi başına ortalama değer 26 m² verilmektedir. Londra’da bu oran 20 m², Manchester’da 28 m², Amsterdam’da 35 m² dir. Almanya ve Japonya gibi birçok ülkede bu miktarın 40 m² olması gerektiği konusunda öneriler bulunmaktadır (Singh and etc., 2010:7). İstanbul’da ise bu miktar 1,9 m²’ dir (Tablo 1).

Tablo 1. Bazı Şehirlerde Kişi Başına Düşen Aktif Yeşil Alan (m²)

Şehirler	Kent Nüfusu	Metropol N.	Kentsel Alan (km ²)	Kişi başına yeşil alan (m ²)
Kahramanmaraş	443575	558664	85	4,43
İstanbul	13710512	13854740	2083	1,90
Ankara	4444094	4596992	2516	18,30
Londra	8173194	13709000	1584	20,00
Manchester	502900	2682500	116	28,00
Berlin	3439100	4971331	892	27,00
Hamburg	1769117	3134620	755	34,00
Roma	2786317	4184293	1285	15,00
Milano	1350267	4861502	182	15,00
Madrid	3273049	6458684	607	14,00
Viyana	1731236	2419000	415	11,00
Amsterdam	820654	2289762	167	35,00
Varşova	1708491	2666278	517	22,00

Kaynak: <http://www.indexmundi.com>, <http://en.wikipedia.org>,
<http://www.ibb.gov.tr>, <http://www.urbanaudit.org/CityProfiles.aspx>,
<http://data.worldbank.org/topic/urban-development>, <http://rapor.tuik.gov.tr>

Yeşil alanlar içerisinde kent ormanları önemli bir yer tutmaktadır. Kent ormanı, kent içi ve yakın çevresinde doğal olarak bulunan veya yapay olarak tesis edilmiş, kentsel yapıya estetik ve işlevsel katkılar sağlayan, kent insanına rekreatif olanaklar ve daha konforlu çevre şartları sunabilen, kent insanının fizyolojik, psikolojik, ekonomik ve sosyal gelişimine katkıda bulunan ve kısa mesafelerde ulaşılabilen alanlardır (Ayaşlıgil, 2007; Kiper ve Öztürk, 2011:105; Doygun ve İter, 2007:21). Son yıllarda ülkemizde de bu alanların rekreasyonel amaçlı kullanımı artış göstermiştir (Pak vd., 2009: 24). Dolayısıyla kent ormanları, estetik ve fonksiyonel etkileri ile kentle bütünleşen bir yeşil doku, bölgesel orman varlığının bir parçası ve kırsal peyzajın tamamlayıcı bir öğesidirler. McPherson (2004)'e göre; bir kent ormanında bulunan 40 yaşındaki bir dişbudak ağacı gölgeleme etkisi ile ısıtma sistemi için harcanan enerji maliyetini % 7 oranında azaltmakta ve çevresindeki konutların fiyatını %1 oranında artırmaktadır. Ayrıca kentlerde bitkilendirilmiş alanlar, yapıların çevrelerinde iklimi etkilemekte, termal etki sağlamaktadır (Givoni, 1991;Karakuyu,2002; Sydnor,2001; Şekil 1). Bu anlamda kentsel yeşil alanlar içerisinde bulunan kent ormanları da, insanların yaşam kalitelerinin artmasına önemli katkılar sağlar.

Şekil 1: Şehirsel ve Kırsal Alanda Öğleden Sonra Sıcaklıkların Dağılımı
(Karakuyu, 2002:100).

Günümüzde dünya genelinde ağaçların kentler için yararlarına dikkat çekilerek, Yeşil Alan ağaçlandırma çalışmalarına hız verilmiştir. 1900'lü yıllarda büyük bir kısmı ağaçsız olan Avustralya'daki Canberra ovasında ağaçlandırma çalışmalarına 1911 yılında başlanmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda, Canberra'daki yaklaşık 400.000 ağacın oluşturduğu yeşil alanın; enerji tasarrufu sağlama, kirlilik önleme ve karbon depolama gibi fonksiyonlarının 2008-2012 yılları arasında 20-67 milyon Amerikan doları değerinde kazanç sağlayacağı ortaya konulmuştur (Brack, 2002). Bu bağlamda kentsel yeşil alanlar kentlerde ısıtma veya soğutma için harcanan giderlerde tasarruf sağlayarak ve taşınmaz malların değerlerini artırarak ekonomik açıdan katkı sağlamakta, kent ikliminin dengelenmesi, kentteki hava kalitesini artırılmasına, atmosferik sera etkisinin önlenmesine, su dengesinin sağlanmasına, toprak erozyonunun önlenmesine, gürültünün azaltılmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca kentsel yeşil alanlar kentsel mekanların estetik ve rekreasyonel değerini artırmakta, kent insanının psikolojik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılayarak sosyal açıdan da yararlar sağlamaktadır. Ancak bu alanlara yönelik kentsel baskılar toplumun ilgi ve bilgi düzeyindeki eksiklikler nedeniyle gittikçe artmaktadır (Pak ve Berber, 2011:162). Aynı zamanda kent ormanlarının etkin bir şekilde kullanılmasında kullanıcıların talep ve sosyo-ekonomik özelliklerinin bilinmesi bu alanların sürdürülebilirliği içinde bir zorunluluktur.

Bu araştırma, Kahramanmaraş kenti ve yakın çevresindeki yeşil alanların (kent ormanları ve mesire alanları) kentsel ve buna bağlı sosyo-ekonomik gelişmelerin neden olduğu baskıya (stres) maruz kalmasıyla ortaya çıkan sonuçları incelemek, halkın yeşil alanlar konusundaki farkındalığını ve yeşil alanlar konusunda bilinç düzeyini belirlemek ve ayrıca halkın talep ve beklentilerini saptamak amacıyla yapılmıştır. Günümüz dünyasında sanayileşme ve kentleşmenin bir sonucu olarak birçok şehirde ortaya çıkan yeşil alan

İhtiyaçları Kahramanmaraş kenti için de büyük önem taşımaktadır. Araştırmada Kahramanmaraş şehrinde yeşil alanların genel durumu incelenmekte ve şehir halkının bu alanlara bakış açısı değerlendirilmektedir. Bu çalışmanın genelde yeşil alanlarla ilgili birçok çalışmaya referans olacağı düşünülmekte, özelde de Kahramanmaraş'ta yeşil alanlar ile ilgili olarak halkın algısı ve beklentileri bazında yerel yöneticilerin neler yapması gerektiği konusunda önemli katkı sağlaması beklenmektedir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Kahramanmaraş şehrini kapsayan ve şehir halkının yöredeki yeşil alanlarla ilgili düşüncelerini ve aktivitelerini ortaya koyan bu çalışmada anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Özellikle beşeri coğrafya çalışmalarında birçok problemin nedeni ve çözümü konusunda problemden etkilenen insanların düşüncesine başvurmak büyük önem taşımaktadır. Bu durumda problem netleşecek ve çözüm yolları konusunda da yol gösterici olacaktır.

Bu bağlamda öncelikle araştırma konusu ve alanı ile ilgili meta analiz çalışması yapılmıştır. Daha sonra Kahramanmaraş Çevre ve Orman Müdürlüğü ve Kahramanmaraş Belediyesi Park Bahçeler Müdürlüğünden bilgi ve belgeler elde edilmiştir. Kahramanmaraş kent ölçeğinde mevcut kent içi ağaçlar (mahalle ve kent parkları, konut ve toplu konut parkları, yol, bulvar ve refüjler, meydanlar, kent ormanları, mezarlıklar), kente yakın ağaçlandırılmış alanlar ve ormanlık alanlar olmak üzere örnek çalışma alanlarında gözlem ve incelemeler gerçekleştirilmiştir. Halkın yeşil alanlarla ilgili beklentilerinin ve bilinç düzeylerinin belirlenmesi için veri elde etmek amacıyla yüz-yüze görüşmeye dayalı rassal örnekleme yöntemi ile anket çalışması yapılmıştır. Söz konusu anket soruları hazırlanırken daha önce yapılan benzer çalışmalardan yararlanılmış ve soruların amaca uygun ve anlaşılabilir olmasına özen gösterilmiştir.

Anket yapılacak denek sayısının belirlenmesinde aşağıdaki formül kullanılmıştır (Kalıpsız 1981, Karasar 1991, Özdamar 2003, Akten 2003).

$$n = \frac{Z^2 NPQ}{ND^2 + Z^2 PQ}$$

n: Örnek büyüklüğü

Z: %95 güven aralığına göre Z değeri (1,96)

N: Anakütle büyüklüğü

P: Ana kütle içerisinde ölçülmek istenilen özelliğin bulunma ihtimali (%95)

D: Hata kabul oranı (%5)

Q: 1-P

$$n = \frac{1,96^2 \times 412252 \times 0,95 \times 0,05}{412252 \times 0,05^2 + 1,96^2 \times 0,95 \times 0,05} = 400$$

Kent içinde uygulanması gereken minimum anket sayısı, Kahramanmaraş'ın 2010 yılı kent nüfusu dikkate alınarak %95 güven aralığında ve %5 hata kabul oranı ile 400 olarak belirlenmiştir. Hesaplanan örneklem büyüklüğü artırılarak 590 kişi ile Mart-Haziran dönemi içerisinde anket çalışması yapılmıştır. Ancak eksik ve yanlış doldurulmuş anketler elenmiş ve sonuçta %29,5 üzerinde bir artışla 518 katılımcı baz alınarak anket çalışması değerlendirilmiştir.

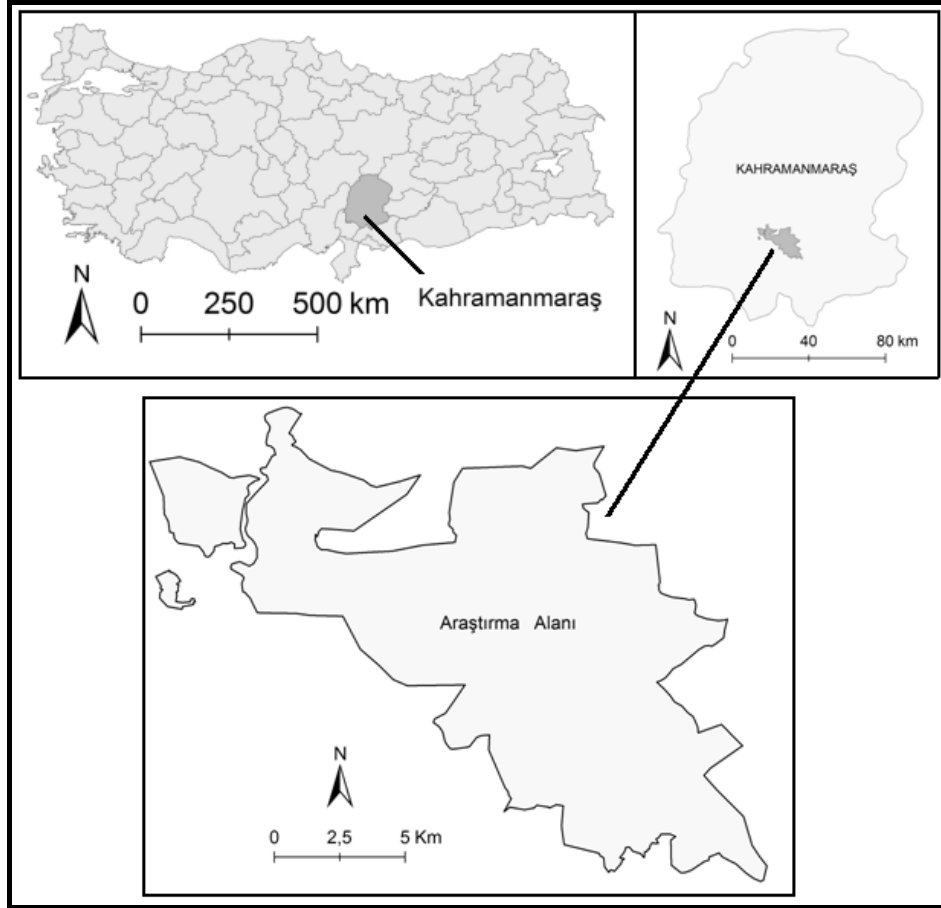
Anket çalışmasında, örneklemin toplumu temsil düzeyini artırmak için farklı yerlerde ve her kesim ile anket yapılmasına özen gösterilmiştir. Şehir içi ve çevresindeki mahallelerde evler ziyaret edilerek anketler bırakılmış, bir saat gibi bir süre sonra geri toplanmıştır. Geriye kalan anketler şehrin çeşitli yerlerinde, rastgele seçilmiş parklarda, kahvehanelerde, iş yerlerinde ve otobüs duraklarında yapılmıştır.

KAHRAMANMARAŞ'IN KENTSEL ÖZELLİKLERİ

Türkiye'nin güneyinde Akdeniz Bölgesi'nin Adana bölümünde yer alan Kahramanmaraş (Şekil 2), Ahır Dağı'nın güney yamacında ortalama 650 m yükseltide bulunmaktadır. Güneyinde Maraş ovası kuzeyinde Ahır Dağı (1816 m) yer alır. Çukurova'yu Doğu Anadolu'ya bağlayan demiryolu hattının kuzeyinde ve Güneydoğu Anadolu'yu İç Anadolu'ya bağlayan karayolu üzerinde yer alan kent, bugün sosyal ve ekonomik açıdan çevresindeki daha küçük yerleşmelere göre bir merkez konumunda bulunmaktadır.

Kahramanmaraş kenti, ülkemizde 1950'li yıllardan itibaren gelişen sanayileşme ve göç olgusundan önemli ölçüde etkilenecek nüfus ve kentsel yerleşim alanı bakımından hızlı büyüme eğilimine girmiştir. 1968 yılında kalkınmada öncelikli iller kapsamına alınan Kahramanmaraş'ta tarımın yanı sıra ticaret ve sanayi sektörleri de belirgin bir ilerleme göstermiştir. 1950 yılında 34641 olan kent nüfusu 1985 yılına kadar 210371'e ulaşmıştır. 2000 yılında gerçekleştirilen genel sayımda ise kent nüfusu 326.198, 2010 yılında ise 412.252 olarak belirlenmiş; 1950 yılında 253.5hektar alan kaplayan kentsel alan ise günümüzde 8500 hektarı aşmıştır (Tablo 2). Dolayısıyla Kahramanmaraş'taki ekonomik, sosyal ve mekansal bütün bu gelişmeler yeşil alanlara olan sosyal ihtiyacı artırmıştır.

Kahramanmaraş'ta kentsel yapılaşma özellikle son 20 yıl içerisinde büyük bir hız kazanmıştır. Kentin kuzeyini çevreleyen Ahır Dağının eğimli yamaçları nedeniyle konut yapılaşması özellikle doğu ve batı yönlerine doğru gelişme göstermiş, 1986 yılında yürürlüğe konulan ek imar planı kent batıya doğru gelişmesinin önünü açan en önemli nedenlerden biri olmuştur. Ayrıca kent batı kesimlerinde 1992 yılında planlama çalışmaları başlatılan Kahramanmaraş Organize Sanayi Bölgesi ve 1995 yılında temeli atılan Sütçü İmam Üniversitesi Avşar yerleşkesi, kentsel yapılaşmanın batıya doğru yayılmasını hızlandıran diğer önemli nedenler arasındadır. Kahramanmaraş ovasının da içinde yer aldığı güney kesimler ağırlıklı olarak sanayi kuruluşları nedeniyle ve Kahramanmaraş'ı Adana, Gaziantep ve Kayseri illerine bağlayan şehirlerarası ulaşım ağları boyunca yapılaşma göstermiştir (Sandal vd, 2011).

Şekil 2. Kahramanmaraş'ın Lokasyon Haritası

Kahramanmaraş kentinin gösterdiği bu hızlı gelişmenin sonucunda oluşan nüfus, konut, trafik yoğunluğu ve sanayileşmenin getirdiği monoton iş hayatının insanların fiziksel ve ruhsal yapıları üzerinde neden olduğu yıpratıcı etkiler kent insanı için dinlenme ve yenilenme faaliyetlerine katılma gereği hissettirmektedir. Fakat kent içindeki aktif yeşil alanlar miktar bakımından gelişmiş ülke kentleri ile karşılaştırıldığında ve mevcut imar yönetmeliğinde belirtilen asgari sınır değeri dikkate alındığında oldukça düşük miktardadır. Önceki yıllarda Kahramanmaraş'ta mevcut aktif yeşil alan miktarı ve güncel kent nüfusu dikkate alınarak yapılan hesaplama sonucunda halkın kullanımına açılmış kişi başına yeşil alan oranı $1,4 \text{ m}^2$ olarak belirtilirken (Doğun ve İter, 2007), günümüzde ise bu oran $4,43 \text{ m}^2$ olarak belirlenmiştir (Sandal ve ark. 2011, Tablo 1). Geçmiş yıllara oranla Kahramanmaraş kentinde yeşil alan miktarları artış göstermiş olmakla birlikte artan nüfus potansiyeline göre bu oran çok azdır.

Tablo 2. Kahramanmaraş'ın Kentsel Gelişimi

Yıl	Şehir Alanı(ha)	Şehir Alanı Değişim Oranı (%)	Şehir Nüfusu	Nüfusun Değişim Oranı (%)	Nüfus Yoğunluğu (kişi/ha)
1950	254		34641		137
1985	1054	316.0 (1950-1985)	210371	507.2	200
2000	2874	81.6 (1989-2000)	326 198	45.2	114
2006	4857	68.9 (2000-2006)	364997	11.9	98
2012	8500	75.0 (2006-2012)	443575	21,5	52

Kaynak: Kahramanmaraş Belediyesi (2011) ve TÜİK verileri ile uydu görüntülerinden (<http://glovis.usgs.gov/>) hesaplanarak hazırlanmıştır.

Kahramanmaraş'ın mahallerinin hemen hemen tamamında aktif yeşil alan bulunmakla birlikte geniş yeşil alanlar daha çok kentin dış kesiminde yoğunlaşmıştır (Şekil 3). Birçok parkın yapımı da devam etmektedir (Tablo 3). Ayrıca yol, bulvar, meydan ve refüjler ağaçlandırılmakta ve çimlendirilmektedir. Kahramanmaraş kentinde 2011 yılında toplam 43374 m² park alanı ve toplam 57405 m² refüj düzenleme çalışması yapılmıştır (Tablo 4).

Tablo 3. Şehir Merkezinde Yapımı Devam Eden Park Alanları (2011-2012 Dönemi)

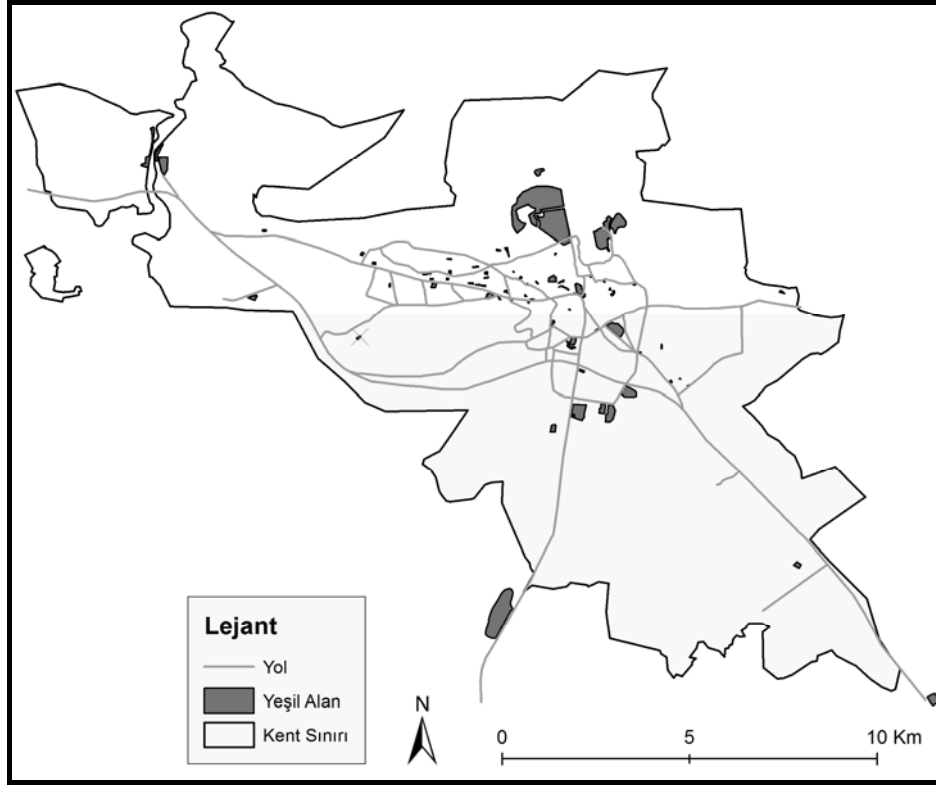
Parklar	Yüzölçümü (m ²)
Beyazıtlı	7230
Binevler	11200
Hürriyet	3046
Kavlaklı-Mimar Sinan	11200
İstasyon	1900
12 Şubat	1100
Bügelek	2440
Şehit Abdullah çavuş	1330
Hürriyet	2220
Binevler-2	17000

Kaynak: <http://kahramanmaraş.bel.tr-2012> (Park-Bahçe Yeşil Alan Çalışmaları)

Tablo 4. Son Yıllarda Yapılan Refüj ve Parkların Toplam Yüzölçümü (m²)

Refüj ve Park Alanı	2009	2010	2011
Refüj	25685	32481	57405
Park alanı	31990	32457	43374

Kaynak: <http://kahramanmaraş.bel.tr-2012> (Park-Bahçe Yeşil Alan Çalışmaları)

Şekil 3. Kahramanmaraş'ta Yeşil Alanların Dağılım Haritası

Kahramanmaraş da Çamlık ve Pınarbaşı tarafında Kahramanmaraş Kent Ormanı (515.000 m²) ve 2011 yılında Kılavuzlu mesire alanı ile Kılavuzlu barajı kenarında Kahramanlar kent ormanı (30 dekar) oluşturulmuştur. Tüm bu alanlar Kahramanmaraş yeşil kuşak çalışması içerisinde yer almaktadır. Türkiye’de bugüne kadar yapılan Yeşil Kuşak çalışmalarının toplamı yaklaşık 122 bin ha’dır. Buna göre ülkemizde yapılan Yeşil Kuşak çalışmalarının % 17’i Kahramanmaraş’ta yapılmaktadır. Yeşil kuşak ağaçlandırma projesinin ilk olarak Kahramanmaraş’ta 1963 yılında 109 hektar olarak şehrin kuzeyinde Devlet Hastanesinin üst kısmında “İl Koruluğu” adı altında dikilen fidanlarla temelleri atılmıştır. 1990 yılında yapılan Kahramanmaraş Yeşil Kuşak Projesi bugüne kadar şehir etrafında yapılan 11 projeyi içine alacak tek bir projeye dönüştürülmüştür. Kahramanmaraş Yeşil Kuşak projesinde ağaçlandırılan alan ileride kent alanına katıldığında ve yakın gelecekte fiziksel kent alanında nüfusunun 500.000’ e ulaşacağı öngörüldüğünde kişi başına düşecek yeşil alanın 421 m²’ olacağı tahmin edilmektedir (Anonim, 2004).

Kahramanmaraş'ta Halkın Yeşil Alanlara Bakış Açısına Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan Kahramanmaraş halkının bazı sosyal, ekonomik ve demografik özellikleri ile yeşil alanlara yönelik düşüncelerine ilişkin olarak elde edilen bulgular, yüzde analizi yöntemiyle ortaya konulmuş ve aşağıda alt başlıklar halinde özetlenmiştir.

Araştırmaya katılanların %64,1 i erkek, %35,9 u bayandır. Araştırmaya katılanların %23,6'sı 20-30 yaş arası, %34,7'si 31-40 yaş arası, %18,9'u 41-50 ve %22,8'i 51 yaş üzerindeki, %59,8'i evli, %38,ü bekar, %1,7'si duldur. Ayrıca araştırmaya katılanların %68,7'si Kahramanmaraşlı, %31,3'ü diğer şehirlerdendir (Tablo 5).

Tablo 5. Katılımcıların Cinsiyet, Yaş, Medeni durum, Memleketi

Cinsiyet	n	%
Erkek	332	64,1
Kadın	186	35,9
Toplam	518	100,0
Yaş	n	%
20-30	122	23,6
31-40	180	34,7
41-50	98	18,9
51 ve üzeri	118	22,8
Toplam	518	100,0
Medeni durum	n	%
Evli	310	59,8
Bekâr	199	38,4
Dul	9	1,7
Toplam	518	100,0
Memleket	n	%
Maraş	356	68,7
Diğer	162	31,3
Toplam	518	100,0

Araştırmaya katılanların %30,7'si 700 TL altı, %18,9'u 7001-1000 TL arası, %46,3'ü 1001-2000 TL arası ve %4,1'i ise 2001-3000 TL arasında aylık gelire sahipken; eğitim durumu açısından %1,0'i okur yazar değilken, %27,4'ü ilköğretim mezunu, %3,9'u ortaokul mezunu, %35,1'i lise mezunu, %9,8'i yüksek okul mezunu, %21,6'sı üniversite

mezunu, % 1,2'si ise lisans üstü eğitim seviyesine sahiptir. Ayrıca araştırmaya katılanların %25,5'i esnaf, %4,4'ü çiftçi, %5,4'ü emekli, %9,5'i öğretmen, %15,3'ü ev hanımı, %15,3'ü memur, %24,7'si ise serbest meslek sahibidir (Tablo 6).

Tablo 6. Katılımcıların Eğitim, Meslek ve Aylık Gelir Durumu

Eğitim durumu	n	%
Okuryazar değil	5	1,0
İlkokul	142	27,4
Ortaokul	20	3,9
Lise	182	35,1
Yüksekokul	51	9,8
Üniversite	112	21,6
Lisansüstü	6	1,2
Toplam	518	100,0
Meslek durumu	n	%
Esnaf	132	25,5
Çiftçi	23	4,4
Emekli	28	5,4
Öğretmen	49	9,5
Ev hanımı	79	15,3
Memur	79	15,3
Serbest meslek	128	24,7
Toplam	518	100,0
Aylık gelir durumu	n	%
700 ve altı	159	30,7
701-1000	98	18,9
1001-2000	240	46,3
2001-3000	21	4,1
Toplam	518	100,0

Araştırmaya katılanların % 7,9'unun herhangi bir sigortası yokken, % 8,7'si özel sigortalı, %45'i SSK'lı, %20,3'ü Bağ kur'lu, %18,1'i ise Emekli Sandığından sosyal güvenceye sahiptir. Yine araştırmaya katılanların %59,3'ü apartman dairesinde yaşarken, %39,4'ü müstakil evde, %1,4'ü lojmanda yaşamaktadır (Tablo 7).

Araştırmaya katılanların %38,6'sı kent içindeki yeşil alanlardan yeterince yararlandığını ifade ederken,% 45,2'si yeterli düzeyde faydalanmadığını, 16,2' si ise hiç yararlanmadığını ifade etmiştir (Tablo 8).

Araştırmaya katılanların yeşil alanların kent kimliği oluşturma ve kente imaj kazandırmada önemli katkısı olduğunu düşünme konusunda %95'i evet şeklinde görüşünü ifade etmiştir (Tablo 9).

Tablo 7. Katılımcıların Sosyal Güvenlik Durumu ve Yaşadıkları Konut tipi

Sosyal güvenlik durumu	n	%
Yok	41	7,9
Özel sigorta	45	8,7
SSK	233	45,0
Bağ kur	105	20,3
Emekli sandığı	94	18,1
Toplam	518	100,0
Yaşadıkları konut tipi	n	%
Apartman	307	59,3
Müstakil ev	204	39,4
Lojman	7	1,4
Toplam	518	100,0

Tablo:8 Araştırmaya Katılanların Yeşil Alanlardan Faydalanma Durumu

Faydalanma durumu	n	%
Yeterince faydalaniyorum	200	38,6
Yetersiz	234	45,2
Faydalanmıyorum	84	16,2
Toplam	518	100,0

Araştırmaya katılanların yeşil alanlar sahip olduğu kültürel ve estetik değerlerle birçok rekreasyonel etkinliklere olanak sağlama konusunda %74,1 evet düşüncesi ile olumlu görüş ifade ederken %25,9 u hayır demiştir. Araştırmaya katılanların yeşil alanlar, bitki çeşitliliği ve doğal peyzaj bakımından zengindir ifadesine deneklerin %69,7 si evet, % 30,3 ü ise hayır demiştir. Şehrimizdeki kentsel değişim mevcut yeşil alanları daraltmaktadır ifadesine ise %81,1 ile evet % 18,9 ile hayır, Şehrimizdeki yeşil alanların geliştirilmesi ve kullanılması ile ilgili fonksiyonel planlar yetersizdir ifadesine ise %89,8 ile evet %10,2 ile hayır demiştir. Yeşil alanların sosyal amaçlarla planlanmasında halk ile yönetimler arasında organizasyon eksikliği vardır ifadesine deneklerin %86,5'i evet, %13,5'i hayır; yeşil

alanların korunması ve geliştirilmesinde kamu kuruluşlarının desteğinin yetersiz olduğu görülmektedir ifadesine ise %85,7'si evet, %14,3'ü ise hayır yanıtını vermiştir. Yeşil Alan Kent Ormanlarındaki alt yapı ve sosyal donatılar yetersizdir ifadesine %86,3 evet, %13,7 hayır; Yeşil alanların özelliklerini tanıtıcı afiş ve broşürler yetersizdir ifadesine ise %87,8'i evet, %12,2'si hayır demiştir. Anket uygulamasına katılanların %85,5'i Kahramanmaraş belediyesi ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşların ormanları korumaya yönelik yeterli tedbirleri almadıklarını düşünürken, %83'ü şehir çevresindeki orman alanlarının gittikçe yok olduğuna inanmaktadır.

Tablo 9. Katılımcıların Anket Sorularına Verdikleri Cevaplar

Katılımcıların İfadeleri	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
1- Yeşil alanların kent kimliği oluşturmada ve kente imaj kazandırmada önemli katkısı vardır.	492	95,0	26	5,0
2- Yeşil alanlar sahip olduğu kültürel ve estetik değerler ile birçok rekreasyonel etkinliklere olanak sağlamaktadır.	384	74,1	134	25,9
3- Yeşil alanlar bitki çeşitliliği ve doğal peyzaj değerleri bakımından zengindir.	361	69,7	157	30,3
4- Kentimizdeki kentsel gelişim mevcut yeşil alanları daraltmaktadır.	420	81,1	98	18,9
5- Kentimizde yeşil alanların geliştirilmesi ve korunması ile ilgili fonksiyonel planlar yetersizdir.	465	89,8	53	10,2
6- Yeşil alanların sosyal amaçlarla planlanmasında halk ile yönetimler arasında organizasyon eksikliği vardır.	448	86,5	70	13,5
7- Yeşil alanların korunması ve geliştirilmesinde kamu kuruluşlarının desteğinin yetersiz olduğu görülmektedir.	444	85,7	74	14,3
8- Kent orman alanlarındaki alt yapı ve sosyal donatılar yetersizdir	447	86,3	71	13,7
9- Yeşil alanların özelliklerini tanıtıcı afiş ve broşürler yetersizdir.	455	87,8	63	12,2
10- Kahramanmaraş belediyesi ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlar ormanları korumaya yönelik yeterli tedbirleri almamaktadır.	443	85,5	75	14,5
11- Kent çevresindeki orman alanlarının yok olduğuna inanıyorum.	430	83,0	88	17,0
12- Kahramanmaraş'ın göç alması kent içi ve çevresindeki yeşil alanlar üzerinde olumsuz bir etkiye neden olmaktadır.	411	79,3	107	20,7
13- Kent içi ve çevresindeki yeşil alanları kent nüfusu için yetersiz düzeydedir.	392	75,7	126	24,3
14- Kent içi ve çevresindeki yeşil alanların kent halkının rekreasyonel faaliyetleri için gerekli olduğuna inanıyorum.	414	79,9	104	20,1
15- Kent içi ve çevresindeki yeşil alanların toplum için gerekli olduğuna inanıyorum, ancak güvensiz alanlar oldukları için gidemiyorum.	455	87,8	63	12,2
16- Kentteki konut alanlarının genişlemesi kent içi ve çevresindeki yeşil alanların yok olmasına neden olmaktadır.	470	90,7	48	9,3
17- Yeşil alanlar ve çevresindeki kontrolsüz sosyal etkinlikler (piknik vb) yangınlara neden olmaktadır.	430	83,0	88	17,0
18- Kentimizde artan nüfusa bağlı olarak taşıt, konut ve sanayi tesislerinden çıkan atık madde ve gazların yeşil alanlar üzerinde olumsuz etkisi olduğuna inanıyorum	470	90,7	48	9,3
19- Kent çevresindeki zeytinlik ve bağlık alanları yeşil alan olarak kabul ediyorum.	346	66,8	172	33,2
20- Ormanlık alanlar halkın ruh ve beden sağlığı açısından olumlu	482	93,1	36	6,9

etkilere sahiptir.				
21- Ormanlık alanların kentsel görünüm ve kent yaşam kalitesine olumlu etkiler yaptığını düşünüyorum.	484	93,4	34	6,6
22- Kentteki sanayi tesislerinin sayılarının artması kent içi ve çevresindeki yeşil alanların yok olmasına neden olmaktadır.	425	82,0	93	18,0
23- Kent çevresindeki çevre yollarının açılması kent içi ve çevresindeki yeşil alanların yok olmasına neden olmaktadır.	389	75,1	129	24,9
24- Kent içi ve çevresindeki çevre sorunları yeşil alanların yok olmasına neden olmaktadır.	468	90,3	50	9,7

N:518

Araştırmaya katılanların %79,3'ü Kahramanmaraş kentinin göç almasının, %90,7'i ise kentte artan nüfusa bağlı olarak taşıt, konut ve sanayi tesislerinden çıkan atık madde ve gazların kent içi ve çevresindeki yeşil alanlar üzerinde olumsuz bir etkiye neden olduğunu ifade etmektedir. Katılımcıların %79,9'u kent içi ve çevresindeki yeşil alanların toplam için gerekli olduğuna inanıyorum derken, %75,7'i bu alanların kent nüfusu için yetersiz düzeyde olduğunu, %87,8'i ise güvensiz olduğunu ifade etmektedir. Aynı zamanda deneklerin %90,7'i konut alanlarının genişlemesinin kent içi ve çevresindeki yeşil alanların yok olmasına, %83,0'i yeşil alanlar ve çevresindeki kontrolsüz sosyal etkinliklerin (piknik vb) yangınlara neden olduğunu ifadesine etmektedir. Ankete katılanların %93,4'ü ormanlık alanlar halkın ruh ve beden sağlığı açısından olumlu etkilere sahip olduğunu ve bu alanların kentsel görünüm ve kent yaşam kalitesine olumlu etkiler yaptığını düşünmektedir. Yine katılımcıların %82,0'si şehirde sanayi tesislerinin sayısının artmasının, %75,1'i çevre yollarının açılmasının, %90,3'ü çevre sorunlarının kent içi ve çevresindeki yeşil alanların yok olmasına neden olduğunu ifade etmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya katılanların büyük bir kısmı (% 65) erkek, % 60'ı 20-40 yaş arasında, % 60'a yakını evli, % 70'e yakını ise Kahramanmaraşlı'dır. Araştırmaya katılanların % 65'e yakını 700 -2000'tl arası aylık gelire sahipken; % 65'den fazlası lise ve üstü eğitim seviyesine sahiptir. % 25,5'i esnaf iken, % 24,7'si ise serbest meslek sahibidir. Araştırmaya katılanların % 7,9 'unun herhangi bir sigortası yokken, % 8,7'si özel sigortalı, %45'i SSK'lı, %20,3'ü Bağ kur'lu, %18,1'i ise Emekli Sandığı'na bağlıdır. Araştırmaya katılanların %59,3'ü apartman dairesinde yaşarken, %39,4'ü müstakil evde, %1,4'ü lojmanda yaşamaktadır.

Araştırmaya katılanların yeşil alanlarla ilgili düşünceleri genel bağlamda evet boyutunda olumlu görüşe sahiptir. Keza araştırmaya katılanların yeşil alanların şehir kimliği oluşturma ve kente imaj kazandırmada önemli katkısı olduğunu düşünme konusunda %95'i gibi çok büyük bir kısmı olumlu görüş ifade etmiştir. Bu durum Kahramanmaraş kentinde yaşayan halkın yeşil alanlar konusunda olumlu bir bilince sahip olduğunu göstermektedir. Sandal vd (2011) çalışması da bizim çalışmamızı destekler niteliktedir. Yine katılımcılar %90'dan fazla oranlarla, kentte artan nüfusa bağlı olarak taşıt, konut ve sanayi tesislerinden çıkan atık madde ve gazların yeşil alanlar üzerinde olumsuz etkisi olduğuna; ormanlık alanların halkın ruh ve beden sağlığı açısından olumlu etkilere sahip bulunduğu; ormanlık alanların kentsel görünüm ve kentsel yaşam kalitesine

olumlu etkiler yaptığına; kent içi ve çevresindeki yerleşme kaynaklı sorunların yeşil alanların yok olmasına neden olduğuna inanmaktadır.

Yine kent ve çevresindeki zeytinlik ve bağlık alanları yeşil alan olarak kabul etmeyenlerin oranı % 33,2 dir. Bu durumda bize halkın yavaş yavaş yeşil alan ve tarım alanı kavramlarının ayrımı konusunda bilinçlendiğini göstermektedir. Araştırmaya katılanların %83,8'i kent içindeki yeşil alanlardan yararlandığını ifade etmiştir. Bu durumda Kahramanmaraş halkının büyük bir kısmı yeşil alanlardan yararlanmaya çalıştığını göstermektedir.

Anket sonuçlarına göre yeşil alanların sağladığı faydaların Kahramanmaraş kentindeki yeşil alan bitki çeşitliliği ve doğal görünümün Kahramanmaraş halkı tarafından yeterince biliniyor olması, bu alanlara yönelik daha rasyonel taleplerde bulunmasını sağlayacaktır. Böylece yeşil alanların işlevlerine ilişkin bilinç düzeyinin yüksek olmasına ve katılımcı yaklaşımla oluşturulacak daha isabetli politikalarının oluşturulmasına yardımcı olunacaktır.

Günümüz şartlarında Kahramanmaraş'taki en önemli eksikliklerden birisi kentteki yeşil alan miktarlarının yetersizliğidir. Standartlar ölçüsünde olması gereken kişi başına düşen aktif yeşil alan 10m² dir. Kahramanmaraş'ta ise ancak kişi başına aktif yeşil alan oranı 4,43 m² ye ulaşmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Kahramanmaraş'ta öngörülen ve mevcut aktif yeşil alanların toplam büyüklükleri, kent genelindeki dağılımları ve parsel boyutları bakımından revize edilerek verimliliklerinin artırılması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Sandal ve Karademir'in (2011) çalışmasında da Kahramanmaraş'ta kent halkı rekreasyon konusunda en önemli eksiklik olarak kent içinde yeterli miktarda ve aktif yeşil alanların bulunmayışını göstermektedir.

Kahramanmaraş'ta mevcut yeşil alanlarımızı koruyarak halkın kullanımına yönelik yeşil alan düzenlemeleri ile kişi başına düşen yeşil alan miktarı artırılabilir. Bu mekanlar, aynı zamanda toplum üzerinde eğitici bir rol ve kent için ekolojik bir anlam ifade etmektedir. Yeşil alanların her türlü kültürel aktivite için ortam oluşturabilme niteliği, çeşitli bilgilerin paylaşılmasını ve farklı kültürlerle iletişim kurulabilmesini sağlayacak ve toplumun eğitimi üzerinde etkili olacaktır.

Kahramanmaraş kentinde yeşil alanlar çevresel sorunların çözümünde, halkın yeşile olan özleminin giderilmesinde ve rekreasyon ihtiyaçlarının karşılanmasında çok önemli bir etken olmaktadır. Kahramanmaraş belediyesi park ve bahçeler müdürlüğünün hedefi mevcut yeşil alanları koruyarak halkın kullanımına yönelik yeşil alan düzenlemeleri ile kişi başına düşen yeşil alan miktarını arttırmak ve her yıl en az 30.000 m² büyüklüğünde bir alanda yeşil alan düzenlemesi gerçekleştirmektir (K.Maraş Belediyesi 2011 Faaliyet Raporu). Fakat bu hedeflere ulaşılabilmesi için Kahramanmaraş şehrinde de belediyeye bağlı yeşil alanlar üzerinde rant baskısı kaldırılmalıdır. Eksikliklerin giderilmesi için iyi bir tasarım yapılmalı ve yeşil alanların donanım eksikliği tamamlanarak daha etkin ve konforlu kullanımları sağlanmalıdır. Ayrıca kentteki yeşil alanların taşıma kapasiteleri hesaplanmalı ve daha sonra meydana gelecek bozulma ve kirlenmeye karşı bakım işlemleri titizlikle yapılmalıdır. Rekreasyon amaçlı yapılacak yeşil alanların oluşturulmasında basit çalışmalar yerine konunun öneminin anlaşılacak daha ciddi çalışmalar yapılmalıdır. Son

yıllarda Kahramanmaraş kentinin nüfus artış oranı il içi göçlerin de etkisi ile il nüfus artış oranının çok üzerindedir. Kahramanmaraş'ta kişi başına düşen yeşil alan miktarının gelişmiş ülkelerin seviyesine çıkarılmasında nüfusun bu artış eğilimi de dikkate alınmalıdır. Kentin kuzeyinde Ahir Dağı yamacındaki orman alanlarından bir bölümü kent ormanı statüsüne dönüştürülerek ve altyapı donanımı gerçekleştirilerek kent halkının kullanımına açılmalıdır. Ayrıca yoğun talep gören ve yetersiz kalan yeşil alanlar için Kahramanmaraş Belediyesi başta olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşların da kentin farklı yerlerinde yeşil alanlarının oluşturulması için çalışmalar yapmaları yararlı olacaktır.

Kaynakça

- Akıncı, K. G. (1996), *Düzce Kenti Açık ve Yeşil Alan Sorunları ve Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yayınları:5.
- Aksoy, Y., (2001), *İstanbul Kenti Yeşil Alan Durumunun İrdelenmesi*, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, 233 s.
- Akten, M.,2003, Isparta İlindeki Bazı Rekreasyon Alanlarının Mevcut Potansiyellerinin Belirlenmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri: A, Sayı: 2, s. 115-132.
- Anonim. (2004), *T.C. Devlet İstatistik Enstitüsü*, <http://www.die.gov.tr/TURKISH/SONIST/CEVRE/30062004.html>
- Anonymous, (2000), The urban Audit: Towards the benchmarking of quality of life in European cities, Vol I,II and III, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.
- Atalay, İ., (2004), *Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği*, İzmir. Meta Basım Matbaacılık.
- Ayaşlıgil, T. (1995), “Yerleşim Hiyerarşisine Göre Açık ve Yeşil Mekan Gereksiniminin Saptanması”, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, C.45, S.3-4, 111-125.
- Ayaşlıgil, T. (2007), “Kent Ormanlarının Rekreasyonel Amaçlı Kullanımı ve İstanbul İli Örneğinde İrdelenmesi”, *YTÜ Mim. Fak. E-Dergisi*. 2(4): 213-236.
- Aydemir, S. (2004), Kentsel Açık ve Yeşil Alanlar “Rekreasyon”, *Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı*, Trabzon.
- Aydın, İ. ve Öztekin, Y., (2010), “Kentsel Nüfusun Nefes Bahçeleri Mesire Yerlerine Bir Örnek: Değirmen Boğazı (Balıkesir)”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Volume: 3 Issue: 14, s.88-98
- Brack, C. L., (2002), “Pollution mitigation and carbon sequestration by an urban forest”, *Environmental Pollution*, 116 (1), 195-200.
- Doygun, H.,Ok, T., (2006), “Kahramanmaraş kenti açık-yeşil alanlarında ağaçlandırma çalışmalarının değerlendirilmesi ve öneriler”. *KSÜ Fen ve Mühendislik Dergisi*, 9 (2): 94-103.

- Doygun, H ve İltter, A. A (2007), “Kahramanmaraş Kentinde Mevcut ve Öngörülen Aktif Yeşil Alan Yeterliliğinin incelenmesi”, *Ekoloji*, 17, 65, 21-27
- Gedikli, R. (2002), “Kentlerde, Kişi Başına Düşmesi Gereken Açık Yeşil Alan Büyüklüğünün Değerlendirilmesinde Kullanılabilecek Matematiksel Model Önerisi”, *PLANLAMA*, 4:62-76.
- Gedikli, R. (2004), “Rekreasyon Kullanımında Kent ormanlarının önemi ve Açık Yeşil Alan Standartları”, *I. Ulusal Kent Ormancılığı Kongresi*, 34-53, **Ankara**.
- Givoni, B., (1991), “ Impact of planted areas on urban environmental quality: A review”, *Atmospheric Environment*, 25 (3), 289-299.
- Grahn, P., Stigsdotter, U. A. (2003), “Landscape Planning and Stress”, *Urban Forestry and Urban Greening*, 2: 1-18.
- Gül, A. ve Küçük, V., (2001), “Kentsel Açık-Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İncelenmesi”, *SDÜ Orman Fak. Dergisi*, Seri A 2, 27-48.
- Gül, A. (2002), “Orman Peyzajı ve Rekreasyonu Ders Notları”, *SDÜ Orman Mühendisliği Bölümü, Lisans Ders Notu*, Isparta. (Basılmamış).
- Gül, A., O. Nayır, ve Eraslan, G. (2007), “Kent kimliği üzerinde kent ormanlarının rolü ve etkisi”, *SDU. 15. Yıl Mühendislik Mimarlık Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 14-16 Kasım 2007), s: 304-311, Isparta
- Kahramanmaraş Belediyesi, (2011), *K.Maraş Belediyesi 2011 Faaliyet Raporu*, www.kahramanmaras.bel.tr
- Kahramanmaraş Belediyesi (2012). (Park-Bahçe Yeşil Alan Çalışmaları) www.kahramanmaras.bel.tr
- Kalıpsız, A., 1981, *İstatistik Yöntemler*, İ.Ü. Orman Fakültesi, Yayın No: 2837, O.F. Yayın No:294, İstanbul.
- Karagüzel O, Ortaçşme V, Atik M (2000), “Planlama ve Uygulama Yönünden Antalya Kenti Yeşil Alanları Üzerinde Bir Araştırma”, *Akdeniz Üniv. Araştırma Fonu Projesi*, Proje No: 98.01.0104.05, Antalya.
- Karakuyu, M (2002). “Şehirleşmenin Küresel iklim Sapmaları ve Taşkınlar Üzerindeki Etkisi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, S.6, s.97-108.
- Karasar, N., (1991), *Bilimsel Araştırma Yöntemi, Kavramlar, İlkeler, Teknikler*, Sanem Matbaacılık, Ankara.
- Kiper, T. ve Öztürk, A.G., (2011), “Kent Ormanlarının Rekreasyonel Kullanımı ve Yerel Halkın Farkındalığı: Edirne Kent (İzzet Arseven) Ormanı Örneği”, *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, S.8(2), s.105-118.
- Kuchelmeister, G. (1998). *Asia-Pacific Forestry Sector Outlook Study: Urban Forestry in the Asia-Pacific Region - Situation and Prospects*. FAO Working Paper No:APFSOS/WP/44, Rome.

- Kurdoğlu, O. ve Düzgüneş, E., (2011), Artvin Kent Ormanının Rekreasyon Olanakları ve Kullanıcı Tercihlerinin İrdelenmesi, *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, S. 12 (2), s.199-210.
- Manavoğlu, E. (2011), “Yeşil Altyapının Mekansal Planlama ve Sürdürülebilir Kentsel Gelişimdeki Rolü ve Önemi”, 6. *Kentsel Altyapı Sempozyumu (14-15 Ekim 2011) Bildiriler Kitabı - Antalya*, 71-94, IMO Yayın No: E/11/09
- McPherson, E. G. (2004), “Trees and energy conservation”, *Urban Forest Cut Energy Costs*. www.americanforest.org, Nowak, D. J.
- Özdamar, K., (2003), *Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- Özgüç, N., (2011), *Turizm Coğrafyası*, İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Pak, M., Türker, M.F., Kalinkütük, H., (2009), “Orman Kaynaklarının Rekreasyonel Hizmet Üretim Amaçlı İşletmeciliğinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Kahramanmaraş İli Örneği)”, *II. Ormancılıkta Sosyo-ekonomik Sorunlar Kongresi, 19-21 Şubat*, s.23-35.
- Pak, M. ve Berber, H., (2011), Orman Kaynaklarının İşlevine İlişkin Toplumsal Bilinç Düzeyinin İncelenmesi: Eskişehir Örneği”, *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, S. 12 (2), s.161-171.
- Polat, E. (2006), *Kentsel Coğrafya*, SDU MMF Yayın No: 62. s:19. Isparta.
- Ponting, C. (1991), *A Green History of the World*, Penguin Books, Newyork.
- Raundrup, T.B., Konijnendijk, C., Dobbertin, M.K., Prüller, R., (2005), “The Concept of Urban Forestry in Europe”, Chapter 1, p.9-21, *Urban Forests and Trees*, Springer Berlin Heidelberg.
- Sandal, E. K., ve Karademir, N., (2011), “Kahramanmaraş'ta Rekreasyon Alanlarının Kullanımının Sosyo-Ekonomik Faktörlerle İlişkisi”, *E-Journal of New World Sciences Academy- Nature Sciences*, 6(4),189-212.
- Sandal, E.K., Karademir, N., Torođlu, E., (2011), “Kahramanmaraş Çevresinde Rekreasyon Faaliyetlerine Katılım Düzeylerinin Yaş ve Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması”, *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 8(1), s. 141-162.
- Singh, V. S., Pandey, D. N. and Chaudhry P. (2010), Urban Forests and Open Green Spaces, RSPCB Occasional Paper No. 1/2010, p. 22, Jaipur 302017, Rajasthan, India

Sydnor, T. D., (2001), *Functional uses of plants in the landscape*. Ohio State University Fact Sheet. Horticulture and Crop Science, Columbus, OH 43210.

Tankut, G., O. Çalışkan, T. Levent, F. Zorlu, (2002), "Kentler", *Bilim ve Teknik (Yeni Ufuklara) Dergisi*, Aralık Sayısı, Ankara, 15 s.

Turna, İ., (2010), *Kent Ormancılığı*, KTÜ Orman Fakültesi Ders Notları, Yayın No: 90

TÜİK (DİE), *1927-2012 Yılları Arasında Yayınlanan Nüfusla İlgili Çeşitli Veriler*, Ankara.

UN (United Nations) (1980), *The Growth in the World's Urban and Rural Population 1950- 2000*, Population Studies No: 68, Newyork.

Uzun S, Müderrisoğlu, H., (2010), "Kırsal rekreasyon alanlarında kullanıcı memnuniyeti: Bolu Gölcük ormanı dinlenme yeri örneği", *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, Seri: A, 1(67-82) Issn: 1302-7085

Wiemann, C. (1996), "Downsizing Infrastructure", *Technology Review*, May/June,

İnternet Kaynaklar:

<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp>

<http://data.worldbank.org/topic/urban-development>

<http://en.wikipedia.org>

<http://glovis.usgs.gov>

<http://rapor.tuik.gov.tr>

<http://www.ibb.gov.tr>

<http://www.indexmundi.com>

<http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23804>

<http://www.urbanaudit.org/CityProfiles.aspx>